

INTER ARMA CARITAS

113

TELEFON . . . (02) 56 39 80
TELEX 16011 NORCR N
TELEGRAM:
«RØDEKORS» - INNENLANDS
«NORCROSS» - ABROAD
BANKGIRO 7035-05-05472
DEN NORSKE CREDITBANK
POSTGIRO 9044

Lillian Schreiner

2750 Gran,

111161

AVD. G.s.ktr.

VÅR REF. HM/ES

DERES REF.

OSLO 3 26. april 1976.

BOKS 7034 H

Jeg har først nå fått anledning til å komme tilbake til Deres brev av 24. februar d.å. fordi det, som De sikkert vil forstå, har tatt tid å finne frem relevante opplysninger om Norges Røde Kors' forhold til sykepleiere som ble dømt for landssvik etter krigens slutt i 1945.

Utgangspunktet for Deres overlegninger og andres De siterer i Deres brev, er bestemmelsene i Genève-konvensjonen av 27. juli 1929 om forbedring av såredes og sykes kår i de væpnete styrker i felten, hvor artikkel 1 sier:

"Officers and soldiers and other persons officially attached to the armed forces who are wounded or sick shall be respected and protected in all circumstances; they shall be treated with humanity and cared for medically, without distinction of nationality, by the belligerent in whose power they may be."

Hvilket vil si at sanitetspersonell i de væpnete styrker må handle i overenstemmelse med dette prinsipp, at det er "casus" som avgjør prioriteringen for behandling. Ingen kan dømmes for det, og såvidt jeg kan finne ut, er heller ikke noen av de landssvikdømte sykepleiere dømt for å ha utført sin sykepleiertjeneste etter dette prinsipp. Ingen av nevnte Røde Kors-sykepleiere er stilt til rådighet for tjeneste i de tyske væpnete styrker av Norges Røde Kors. De har personlig ansvaret for å ha meldt seg frivillig til tjeneste i Tysklands væpnete styrker, et land som Norge var i krig med. Jeg har ikke funnet noe i forannevnte Genève-konvensjon av 1929 som kan tolkes slik at sanitetspersonell under krig kan velge hvorvidt de vil stille seg i eget lands eller fiendens tjeneste. Det er vel også rimelig å tro at en slik artikkel neppe ville bli ratifisert av noe land. Det er nok dette forhold de norske påtalemyndighetene etter krigen mente måtte sees på som landssvik, ikke tjenesten sykepleierne utførte. Det kan derfor heller ikke være riktig av Dem å skrive "(hun er selv dømt for Røde Kors-virksomhet)" og "kvinner som RØDE KORS fortsatt stempler som landssvikere." Det er i hvert fall å sette begrepene på hodet.

NORGES RØDE KORS

-2-

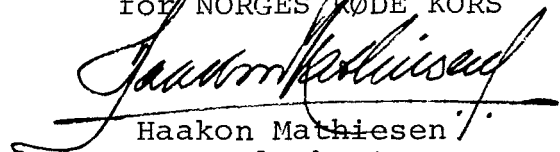
De spør "Hvorfor grep ikke organisasjonen inn mot disse dommer; og i særlig grad mot landssvikerstempelet?" Ifølge de opplysninger jeg har funnet frem søkte Norges Røde Kors i brev av 12. mars 1948 Justisdepartementet om benådning for sykepleierne. Jeg antar, under henvisning til det som anført foran, at dette må ha vist seg å være den fremgangsmåte som hadde best mulighet for å føre frem, noe den altså allikevel ikke gjorde.

Jeg synes også jeg må få lov til å be overlege Nicolay Paus fritatt for ikke å ha vært ordholden. Andre, nemlig rettsavgjørelsene, hindret ham i det.

Det er all mulig grunn til å synes synd på de sykepleierne som frivillig meldte seg til tjeneste i fiendtlig væpnede styrker i troen på at de kunne gjøre det under henvisning til Genèvekonvensjonen av 1929. Jeg tror nok at deres forsvarere gjorde all den bruk av dette moment under rettsakene som det var mulig å gjøre. Men jeg kan vanskelig se riktigheten i å gi Norges Røde Kors skylden for deres feiltrinn.

Hvis De fremdeles er av den oppfatning at det er hensiktsmessig og tjenlig for de landssvikdømte sykepleierne å gå videre med bearbeidelse og utgivelse av en bok, vil jeg anbefale Dem først å søke å få adgang til sakenes akter og i den forbindelse ta kontakt med en folkerettsekspert i Genèvekonvensjonene. Asbjørn Eide i Norsk Fredsforskningsinstitutt er kjent som en av de fremste eksperter, og er bl.a. benyttet av Utenriksdepartementet og også anbefalt oss av professor Frede Castberg i sin tid. Han er ikke orientert av meg om Deres henvendelse hit.

Med vennlig hilsen
for NORGES RØDE KORS

Haakon Mathiesen
Generalsekretær